

TAAPEROBONUS – RAHA SEURAA LASTA

KD:n lapsimyönteisen perhepolitiikan neljä teesiä

1. Perhepoliittiset ratkaisut on tehtävä ensisijaisesti lapsen edun näkökulmasta. Tähän velvoittaa jo YK:n lapsenoikeuksien sopimus.

2. Lastenhoidosta päättää perhe. Yhteiskunnan on tuettava eri hoitomuotoja tasaveroisemmin.

3. Perheiden etuuksissa on lisättävä joustoja ja vähennettävä sääntelyä. Perheiden tarpeet ovat erilaisia. Työelämän muutos tarkoittaa erilaisia työpäiviä ja vaihtelevaa hoitotarvetta.

4. Perheitä koskevien päätösten on kannustettava nykyistä suurempaan lapsilukuun. Syntyvyys on laskenut Suomessa nälkävuosien tasolle. Kestävän väestökehityksen hedelmällisyysluku on 2,1, nyt 1,65 ja vielä laskemassa. Ikärakenne vinoutuu edelleen. Tämän päivän nuoret aikuiset ovat näillä näkymin tulevaisuuden suuria ikäluokkia, ellei suunta muutu. Lapsi tuo leivän.

Hoitorahat yhteen – Taaperobonus – raha seuraa lasta

- Ansiosidonnaisten vanhempainpäivärahojen jälkeen lapsikohtainen hoitoraha, eli taaperobonus. Raha seuraa lasta.
- Perheelle veroton 350 euroa/kk/lapsi, jonka perhe voi käyttää hoivapalvelujen ostamiseen tai kotihoitoon. Voitaisiin maksaa esim. lapsilisän korotusosana tai suoraan palveluntuottajalle (edellyttää hoitosopimusta). Esikouluikäiselle 50%. Mikäli yhteiskunnan kustantama esikouluu aikaistetaan esim. alkamaan 4-vuotiaana, järjestelmä on yhteensovitettavissa.
- Ei maksettaisi yhtä aikaa työttömyyskorvauksen tai ansiosidonnaisten vanhempainetuuksien kanssa.

- Taaperobonus vahvistaisi perheiden valinnanvapautta kunnallisen päivähoidon, yksityisen hoidon tai itse kotona toteutetun lastenhoidon välillä. Korvaisi nykyiset lasten hoidon tuet (Porrastus tarvittaisiin esim. joustavan hoitorahan tapaan).
- Toisi joustavuutta, selkeyttä ja valinnanvapautta. Hyötyjinä erityisesti epätyypillisissä työsuhteissa olevat ja pätkätöitä tekevät sekä itse lapsen hoidon järjestävät ja monilapsiset perheet. Helpottaisi pätkä- ja keikkatöiden vastaanottamista sekä osa-aikaisen työn tekemistä.

Päivähoito – joitain lukuja

- Kunnallinen päivähoito maksaa yli 3-vuotiailta n. 10 000 €/lapsi/v
- Alle 3-vuotiaiden kunnallinen päivähoito maksaa n. 17 000 €/lapsi/v.
- Kunnallinen päivähoito, hoitomaksu nuorimmasta lapsesta 290 €/kk, 2. lapsesta 261 €/kk ja 3. ja seuraavista lapsista 20% nuorimman hoitomaksusta eli 58 €/kk. Maksetaan 11 kuukaudesta vuodessa. Asiakasmaksuista kertyy maksimissaan 3190 euroa/v/lapsi. Kun asiakasmaksut huomioidaan, edelleen 14 000 euroa jää kustannettavaa. Keskituloinen ei pysty kunnallisverollaan mitenkään maksamaan sitä. Esim. 40 000 €/v tienaa maksaa kunnallisveroa max 8 000 euroa, kun kunnallisveroprosentti on 20. Kun kuluvertailussa otetaan huomioon taaperobonus tai kotihoidon tuki (n. 4200€/v), maksettavaa jää 9800€/v. Kunnallisvero kattaa yhden alle 3-vuotiaan lapsen hoitokulut vasta yli 50 000 euron vuosituloilla. Jos lapsia on useita, tämäkään ei riitä.

Alle 3-vuotiaan päiväkotihoidon on merkittävä investointi yhteiskunnalta, joten sille täytyisi olla vahvat perusteet. Lastenpsykiatrit ovat kuitenkin harvinaisen yhtä mieltä siitä, että kotihoito tai hoito pienessä ryhmässä on pienten lasten kehitykselle paras vaihtoehto. Siksi yhteiskunnan ei pidä

tietoisesti pyrkiä siihen suuntaan, että yhä useamman alle 3v lapsen hoito toteutuu suuressa lapsiryhmässä.

KD puolustaa perheiden omaa harkintaa ja mahdollisuutta valita lapsen hoitomuoto, sillä he tuntevat parhaiten omat lapsensa ja heidän tarpeensa.

Päivähoito – lisää lukuja

- Yksityisen hoidon tuen perusosa on 173,74 e/kk/lapsi, kuntalisät yleensä n. 300 euroa/kk.
- Kotihoidon tuen perusosa on 341,27 €/kk, eli n. 4000 €/v
- Joustava hoitoraha on max 243,28 €/kk
- Osittainen hoitoraha on 97,73 e/kk

Päivähoito – lisää lukuja

- Yksityisen hoidon tuen perusosa on 173,74 e/kk/lapsi, kuntalisät yleensä n. 300 euroa/kk.
- Kotihoidon tuen perusosa on 341,27 €/kk, eli n. 4000 €/v
- Joustava hoitoraha on max 243,28 €/kk
- Osittainen hoitoraha on 97,73 e/kk

1) Mitä maksaa, jos nykyiset kotihoidon tukea saavat saisivat taaperobonusta? Suurin merkitys on kotona hoidettavien yli 3-vuotiaiden sisarusten tuen korotuksella.

Kotihoidon tukea saavia yli 3v sisarusia vuonna 2015 oli 22 346 (vuoden aikana saivat etuutta). He saavat sisaruskorotusta 65,09€/kk. Tutkija Maria Valaste (2016, Kotihoidon tuki vai päivähoito?

Teoksessa ”Laulu 573 566 perheestä – Lapsiperheet ja perhepolitiikka 2000-luvulla”. Toim. Haataja, Airio, Saarikallio-Torp ja Valaste, s. 150) on arvioinut, että sisarkorotuksen poistaminen kolme vuotta täyttäneiltä sisaruksilta leikkaisi tuen määrää 47 000 lapsella keskimäärin noin 7 kuukaudella, mikä tekisi n. 27 000 tukivuotta.

Etuusmuutos $65,09\text{€} \times 350\text{€} = + 284,91\text{€/kk}$

$\times 12\text{kk} \times 27\ 000\ \text{saajaa/v} = 92,3\ \text{milj. €}$

2) Mitä maksaa, jos nykyiset yksityisen hoidon tukea saavat saisivat taaperobonusta?

Yksityisen hoidontukea maksettiin 36,8 milj€/v ja 17 234 lapsesta, eli keskimäärin 2134€/v ja 177,86€/kk.

Etuusmuutos $177,86\ \text{€} \times 360\ \text{€} = +172,14\text{€/kk}$

$\times 12\text{kk} \times 17\ 234\ \text{saajaa} = 35,6\ \text{milj. €}$

Näiden muutosten yhteiskustannukset n. 127 miljoonaa euroa vuoden 2015 käytön mukaan.

3) Millainen siirtymä kunnallisesta päivähoidosta kattaisi kulut?

Ø Muutos on kustannusneutraali, jos taaperobonuksen myötä 10 000 alle kolmevuotiaasta lasta ja 10 000 yli kolmevuotiaasta lasta siirtyisi kunnallisesta päivähoidosta yksityiseen päivähoitoon.

Ø Tällä hetkellä yksityisen hoidon tukea saa 7 % päivähoidossa olevista lapsista. Mikäli siirtymä tapahtuisi, osuus olisi 15 % päivähoidossa olevista lapsista. Siirtyvien lasten määrää ei pystytä ennakoimaan. Erityisesti perhepäivähoito ja ryhmäperhepäivähoito voisivat hoitomuotoina kiinnostaa nykyistä enemmän.

Ø Kustannuksissa ei ole otettu huomioon, muuttuuko kotihoidon määrä yli 3-vuotiailla. Alle 3-vuotiaisten kohdalla kotihoidon lisääntyminen toisi säästöjä, kun kaikki tekijät otetaan huomioon. Nämä kaikki laskelmat ovat suuntaa antavia arvioita. Siirtymiä on vaikea ennakoita ilman kokeiluja. Koska päiväkotihoido lisäntyy lapsen iän myötä, on oletettavaa, että alle 3-vuotiaiden kohdalla säästyneillä kustannuksilla voidaan kattaa yli 3-vuotiaiden tuomat kustannukset. Yli 3-vuotiailla lisäkustannus syntyisi yksinomaan menetetyistä verotuloista. Alla esimerkki.

Esimerkkilaskelma 1.

- Kaksilapsinen perhe, joissa molemmat lapset yli 3-vuotiaita. Päivähoito maksaa kunnalle 20 000 €/v.
- Perhe maksaa maksimipäivähoitomaksut $290\text{€} + 261\text{€/kk} \times 11\ \text{kk}$, eli vuodessa 6061 €. Kunnalle jää kustannuksia 13 939€/v.
- Kunnallisvero kattaa keskituloisen osalta noin 8000€/v (k.vero 20%). Kun verotulot on huomioitu, kunnalle jää kustannettavaa n. 6000 €/v. Jos toinen lapsista on alle kolmivuotias, kustannus on n. 13 000 €/v.
- KD mallilla perhe voisi valita myös taaperobonuksen, jolloin heille maksettaisiin 350 €/kk/lapsi, eli yhteensä 8 400 €/v.

- Jos raha käytetään yksityisen hoidon tuen tapaan hoivapalvelujen ostamiseen, yhteiskunnan kuluja säästyy 5540 €/v.
- Mikäli keskituloinen vanhempi jää hoitamaan yli 3v lapsia kotiin, verotulojen menetys n. n. 3000 €/v. Mikäli 28 000 €/v (2200€/kk) ansaitseva vanhempi jää taaperobonuksella hoitamaan kahta yli 3 v lasta kotiin, tilanne on yhteiskunnan kannalta kustannusneutraali. Mikäli tulotaso on tämän alle, tulee säästää.

Esimerkkilaskelma 2.

Kolmen lapsen vanhemmat tekevät molemmat töitä palvelualalla ja työajat vaihtelevat. Päivähoito osuu usein ajankohtaan, jolloin toinen tai molemmat vanhemmista ovat kotona.

- Päivähoitomaksut kunnallisessa päivähoidossa ovat nykyisellään 609 €/kk (2, 4 ja 6v, eskari+½hoito). Perheen lasten päivähoito maksaisi kunnalle n. 25 000 €/v (17 000 € + 10 000 € + 5000 € – hoitomaksut 6699 €)
- KD mallilla he saisivat taaperobonusta 875 €/kk ja voisivat palkata lapsilleen joustavasti hoitoapua kotiin. Heillä olisi kuukaudessa käytettävissä 1484 € hoitoavun palkkaamiseen (875 € + 609,00 €/kk).
- Yhteiskunta säästäisi tällä mallilla tämän perheen kohdalla 14 500 € vuodessa ja valinnanvapaus lisääntyisi.

Esimerkkilaskelma 3.

- Kolmilapsisen (7, 3, 1) perheen isä työskentelee taksikuskina ja äiti on sairaanhoitaja, joka tekee satunnaisesti keikkatöitä, jotta vanhemmat voivat hoitaa lapset kotona.
- Hoitovastuu vuorottelee vanhempien kesken. Kun työvuorot osuvat päällekkäin, he palkkaavat lastenhoitoapua kotiin.
- Nykymallilla he saavat kotihoidon tukea kahdesta lapsesta 486,86 euroa/kk.
- KD:n mallilla heidän toimeentulonsa paranisi, sillä hoitorahaa maksettaisiin 700 euroa/kk.

Miksi äidit valitsevat kotihoidon?

Johanna Närvi: Äidit kotona ja työssä

– perhevapaavalinnat, työtilanteet ja hoivaihanteet, 2014:

”Riippumatta siitä, oliko äiti jo työssä vai hoitiko äiti lasta parhaillaan, halu viettää enemmän aikaa lapsen kanssa (96 % äideistä) sekä kotihoidon tärkeys pienelle lapselle (89 %) olivat suosituimmat syyt kotihoitoon. Lähes kaikki äidit olivat tätä mieltä, kotihoidon tärkeyden suhteen kuitenkin kotona yhä lasta hoitavat hieman useammin kuin työssä olevat. Yli puolet (61 %) äideistä myös kertoi pitävänsä kotona olemisesta.” (s. 549)

”Äitien lapsenhoidon motiiveissa korostuvatkin ansiotyön saatavuuden tai sen piirteiden sijaan yksilölliset toiveet, oma halu hoitaa lasta ja lapsen edun ajatteleminen. Kiinnostavaa on, että sekä kotona parivuotiasta lasta hoitavat että työssä olevat äidit perustelivat yhtä lailla nykyistä tai aiempaa kokopäiväistä lapsenhoitoa sillä, että he halusivat viettää aikaa lapsen kanssa.” (s. 551)

Onko yhteiskunnan tehtävä päättää?

– Kotihoidon tukea voivat vapaasti hakea sekä isät että äidit, mutta äidit ovat hakeneet sitä huomattavasti useammin. Kyseessä on tutkitusti useimmiten äidin oma arvovalinta, halu olla lapsen kanssa.

– Luotamme naisten itsenäiseen harkintakykyyn ilman yhteiskunnan holhousta. Yhteiskunnan ei pidä komentaa naisia sen enempää koteihin kuin kodeista pois. Aito tasa-arvo kohtelee ja kunnioittaa naista aikuisena, päätöksentekokykyisenä ihmisenä, eikä tee päätöksiä naisen puolesta.

– Syntyvyys on laskenut Suomessa jo niin matalalle, että arvokeskustelua tarvitaan. Yhteiskunnan lapsimyönteisyyttä on lisättävä. On arvostettava naisia, jotka tahtovat saada lapsia ja hoitaa heitä.

(Samalla myös isän roolin arvostamista on vahvistettava.) Moittiva keskustelu ei ainakaan lisää naisten intoa äitiyteen. Maahamme pitää julistaa pesimisrauha myös ihmisille.